

POSUDEK ŠKOLITELE DIZERTAČNÍ PRÁCE

Název doktorandské dizertační práce: VYUŽITÍ KLASIFIKACE MKF K MOŽNÉ INKLUZI OBČANŮ S MENTÁLNÍ RETARDACÍ DO SPOLEČNOSTI

Autor: Mgr. Jana Šulová (roz. Kupková)

Školitel: doc. MUDr. Libuše Čeledová, Ph.D.

Obor: Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

Předmětem posudku je doktorandská disertační práce v oboru Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů.

Práce obsahuje část teoretickou a část experimentální, která je doplněna tabulkami a grafy. Text je členěn do 6 kapitol (245 stran), dále obsahuje souhrn v anglickém jazyce, seznam použité literatury, seznam zkratk, klíčová slova a přílohy.

Autorkou uváděným cílem předkládaná práce je zjistit, v čem způsob aplikace Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (MKF) ve vybraném pilotním projektu při posouzení situace osob s mentální retardací napomáhal a v čem bránil poskytnutí adekvátní podpory jejich inkluze. Symbolickým cílem práce je upozornit sociální pracovníky a orgány státní správy na potřebu komplexního (nikoliv pouze medicínského) hodnocení osob s mentální retardací dle klasifikace MKF a na potřebu zaměřit se na interakce. Aplikační cíl práce se snaží využít komplexní posouzení dle MKF pro formulaci intervence, která by měla rozšířit možnosti adekvátní podpory psychosociální inkluze.

Jedná se o téma bezesporu v současné době aktuální. Autorka to dokumentuje v teoretické části práce výkladem jak filozofického tak praktického užití MKF v rámci koordinované rehabilitace osob s mentální retardací. Rovněž uvádí klasifikaci mentální retardace dle MKN-10 a především se zabývá sociálním začleněním osob postižených mentální retardací do společnosti a kvalitou jejich života

Nová úprava posuzování stupně závislosti daná novelou zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, staví na podrobném hodnocení řady aktivit a participací ze systému MKF/ICF (Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví/International Classification of Functioning, Disability and Health). Ošetřující lékaři, kteří zpracovávají podklady pro posouzení zdravotního stavu, si klasifikační systém disability osvojili zatím pouze v ojedinělých případech, ač byla klasifikace MKF/ICF zavedena Sdělením Českého statistického úřadu č. 431/2009 Sb. od 1. 7. 2010 jako paralelní k dosavadní mezinárodní klasifikaci nemocí. Současně stoupá počet osob, u kterých byla uznána invalidita nebo stupeň závislosti z důvodů psychického onemocnění nebo poruch chování. Invalidity pro duševní onemocnění jsou nyní již na druhém místě ze všech uznaných invalidit a rovněž na druhém místě ze všech uznaných závislostí. Předkládaná práce přináší komplexní pohled na možnosti ucelené rehabilitace osob s mentální retardací a jejich sociální začlenění při využití klasifikace MKF.

Teoretická část

Teoretická část celkem o 93 stranách představuje systém MKF a jeho aplikaci v České republice, problematiku mentální retardace a integrace občana se zdravotním postižením do společnosti. Podává informace o možnostech inkluzivního začleňování mentálně postižených osob do společnosti a problematice posouzení situace osob s disabilitou. Popisuje nové posouzení stupně závislosti od ledna 2012 na základě hodnocení základních životních potřeb, které jsou koncipovány dle principů MKF. Přibližuje možnosti sociální práce s osobami s mentálním postižením a rolu sociálního pracovníka v multidisciplinárním týmu pro posuzování dle MKF. Uvádí multisystémový přístup v sociální práci s osobami s disabilitou.

Výzkumná část

Druhá část práce má celkem 152 stran a je výzkumnou částí projektu. Autorka uvádí výsledky vlastního smíšeného výzkumu, tj. kvalitativního průzkumu s 25 osobami s diagnózou mentální retardace a výzkumu doplňkového – kvantitativního. První část výzkumu probíhala v zařízeních pro osoby s mentálním postižením. Využito bylo kvalitativní metody - rozhovorů s rodiči a pečovateli. Šetření osob prováděl multidisciplinární tým pracovníků sestavený pro tyto účely dle klasifikace MKF. Ve druhé části výzkumu byla použita metoda kvantitativního charakteru, technika sběru dat – polostandardizovaný dotazník s možným volným doplněním u některých odpovědí. Výzkumným souborem 2. části výzkumu byli pracovníci sociálních služeb, kteří poskytují služby osobám s mentálním postižením. Získaná data byla zpracována standardními statistickými metodami, převážně neparametrickými. Text představuje obsahově konzistentní, podrobný a přitom přehledně zpracovaný materiál (grafy, tabulky), který je odborně fundovaný (problematika postojů, faktory, které je ovlivňují), metodologicky zdařile uchopený. Zjištění, závěry a doporučení z provedeného šetření jsou odůvodněné, jejich formulace je logická a srozumitelná.

Prezentace výsledků a diskuze

V diskuzi na stránkách 225 -241 řeší autorka roli sociálního pracovníka v procesu posuzování stupně závislosti a vyhodnocením hypotéz. Potvrdily se 4 hypotéz, nepotvrdily se hypotézy dvě. Autorka uvádí, že symbolický cíl disertační práce upozornit sociální pracovníky a orgány státní správy jako je např. MZ, MPSV, MMR, MŠMT na potřebu komplexního (nikoliv pouze medicínského) hodnocení osob s mentální retardací dle klasifikace MKF a na potřebu zaměřit se na interakce byl splněn. Aplikační cíl práce využít komplexní posouzení dle MKF pro formulaci intervence, která by měla rozšířit možnosti adekvátní podpory psychosociální inkluze se rovněž potvrdil. Výsledkem práce je i návrh Core setu pro osoby s diagnózou mentální retardace. V závěru usuzuje, že role sociálního pracovníka může být rolí case managera a uvádí doporučení pro praktické posuzování situace klienta dle MKF, která vzešla z výzkumného šetření.

Závěr

Závěr reflektuje splnění stanovených cílů práce.

Literatura

Seznam použitých zdrojů zahrnuje 103 domácích a jednu zahraniční práci, z posledních let, ve správném formátu.

SOUHRNNÉ HODNOCENÍ

Práce řeší aktuální otázku a vychází z hlubokých znalostí a zkušeností autorky v dané problematice. Je komplexním materiálem využitelným na úrovni celostátní a celospolečenské, kde může být součástí podkladů pro plánované zavádění MKF do praxe.

Práce je formálně i obsahově zpracována na velmi dobré úrovni. Přináší systematický pohled na posuzování závislosti osob s mentální retardací na pomoci jiné fyzické s dopadem na kvality jejich života, a to nejen na empirickém podkladě a na základě literárních pramenů, ale též na základě vlastních zjištění z průzkumů. Metodologie průzkumů odpovídá záměru, výstupy jsou textově, tabulkově i graficky příslušně vyloženy.

ZÁVĚR

Dizertační práci Mgr. Jany Šulové (roz. Kupkové) doporučuji k obhajobě a navrhuji udělení titulu Ph.D. ve vědním oboru Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů.

doc. MUDr. Libuše Čeledová, Ph.D.

školitel dizertační práce

V Praze dne 28. května 2012

